

non est necessitas ponendi productionem verbi in diuinis, nisi ppter perfectionem operationis intellectualis. & ita perfectio æqualiter fit per vnum verbum, sicut per plura, aut infinita, & per vnum verbum procedens ab vno tantum, quantum si procederet à pluribus, ideo soli patri conuenit dicere verbum ab intra. Hinc Augustinus contra Maximinū: Filius, inquit, non genuit, non quia non potuit, sed quoniam non oportuit, id est non fuit ex impotentia filij, quòd non genuit, quia in filio non fuit aliquis defectus illius potentie sed non genuit, quoniam non oportuit, quia pater in hoc quasi præuenit filium, dicendo quasi vice sua, & filij, ac spiritus sancti, verbum quod est sufficiens ad perficiendum intellectualem operationem trium. Sicq; per hoc q; Augustinus ait, non oportuit, inuit q; non accidit filio ex impotentia aliqua, q; non generat, sed quòd ideo non genuit, quia hoc opportunum non fuit, eo quòd sufficit in diuinis generatio filij vnus, quia si filius haberet potentiam, q; posset generare, quam non oporteret eum ad actum deducere, et si posset. Hæc tamen non implicant, ita quòd potentia ista tunc esset frustra: quia, vt dictum est, non potest deduci ad actum, quòd significatur per hoc, quòd dicitur, non oportuit quia si non oportuit, superfluum, & inconueniens esset. Minimum autè inconueniens, in Deo est impossibile esse. Et si subtiliter consideretur, est impossibile. Sed si bene incipiat, ratio impossibilitatis non oritur ex parte filij, sed ex hoc quòd actus generationis à patre, semper est manens in diuina essentia, cum quo actus impossibile est esse alium filium, sicut ostensum est. Sicque impossibilitas ista oritur ex aliquo positio circa diuinam essentiam, & non ex aliquo priuatio, neque circa filium, neque circa aliquòd aliud in diuinis. estque impossibilitas illa proprie impossibilitas immutabilitatis, qualis est omnis impossibilitas, quæ consideratur in Deo secundum se. Propterea ex parte huius impossibilitatis, accipienda est causa, cur non possint esse plures in Deo, p simile quoq; ex parte volūtat, quare non plures spiritus sancti. Hæc Hæricus.

¶ Ex cuius dictis ritè pensatis, constat q; argumenta in oppositum facta non procedūt. Henricus namque intendit ostendere, qualiter distinguantur in diuinis intelligere, & velle, prout essentialiter, & notionaliter suscipiuntur: nec vult asserere, q; realiter distinguantur, aut vnū de alio realiter accipiat notitiam, vel amorem, quemadmodum, nec persona ab essentia. Dicendum quoque, q; intellectus, vt in persona patris existens prædicto modo conuertit se, & profert verbum tanquam id, quo fit prolatio, & pater est suppositum profersens. Nec inde consequitur, q; verbum imprimatur in intellectu patris, sed q; intellectus patris, vt fœcū da memoria profert, imò & ex se concipit, & gignit verbum æternum, & in ipso sunt realiter idem potentia, actio, & obiectum: nec intellectus per comparationem ad essentiam, seu obiectum, se habet passiuè, cum sit purissimus actus. Hinc non sequitur q; informetur verbo formaliter, aut sapiat sapientia genita. Nec verum videtur, quòd essentia diuina, seu obiectum, vt intellectui præsens sit memoria, sed (iuxta Philosophū) intellectus, & memoria intellectualis sunt idem, ita quòd intellectus in actu intelligendi consistens, vel vt specierum intelligibilium tenax, appelletur memoria. Nec etiam verum est, quòd Augustinus dicit verbum ab intellectu non procedere. Imò in libro de Trinitate frequenter testatur, quòd verbum fit ab intellectu procedens.

Angult.

No impotentia, sed incoguitia filij no genuit.

Obiectio nra cuiusdam pzentio.

solutio.

Dionysij.

Defenditur Gadaus a Scoto p Dionysium.

¶ Postremò ex præinductis patet argumentorū solutio. Cum enim in diuinis dicitur filius per modum naturæ procedere, non distinguitur natura ab intellectu, per quod patet solutio primi. Intellectus quoque non est dignior natura intellectuali, & vi generatiua sic sumpta, per quod patet secundi solutio. Ad tertium respondendum, q; repagnat vnitati diuinæ essentia in personis, esse personam nò dantem alicui ad intra suam essentiam, nec eam ab alia persona accipientem. Ad quartum dicendum, q; pater amat seipsum, & spiritus sanctum essentiali amore, qualiter autem diligit filium spiritu sancto, & cur ita dicatur, infra habebitur. Ad quintum patet ex dictis Henrici responso, & ad sextum similiter. Aliter enim conueniunt patri, aliter filio, & spiritui, bonitas, liberalitas, & consimilia. suntque in patre ad generandum actuè suo modo, in filio autem, & spiritu sancto ita, quòd per generationem, vel spirationem communicata sunt eis. Omnia tamen hæc ita, infra plenius discutientur, & elucescent.

QVAESTIO VII.

¶ Eprimò quaeritur, An diuina persona distinguan- tur ratione damaxat. ¶ Videtur q; sic, quoniam asserit Damascenus libro primo, Personæ differunt ratione. Et rursus, In creaturis hypostates confunduntur re, & commune ipsarum, ratione. In diuino autem esse, est e conuerso: quia hypostates considerantur ratione, & ipsum quòd est quasi commune, puta essentia, consideratur re ipsa: ergo numerus iste est rationis, nò rei. Secundo, non est intelligibile, q; vnum, & idem pluralificetur, & non pluralificetur: sed persona, & essentia sunt idem in re. cum ergo non pluralificetur essentia, nec persona. Ad istud probandum induci poterunt argumenta, superius quinta quaestione huius distinctionis adducta ad probandum, q; cum vnitate, & simplicitate diuinæ essentia, stare non queat pluralitas personarum.

¶ Ad hanc quaestionem Alexander respondet: In diuinis est numerus, atque distinctio personarum, & relationum, non solum rationis, quòd necessarium est supposito ordine originis in diuinis. Præsupposito namque ordine originis, quam diuina natura habetur in vna persona ab alia, necessario sequitur differentia secundum relationem & hypostasim: quia habetur in vna persona cum proprietate incommunicabili, & distincta à proprietate, qua habetur ab alia. Hypostasis quippe nil aliud est, q; res habes naturam sub distincta, & incommunicabili proprietate.

¶ Insuper Thomas in Scripto: Personæ, inquit, diuinas dicere sola ratione distingui, hæresim sonat Sabellianam. Idcirco simpliciter est dicendum, q; personarum pluralitas est realis. Quod si obijciatur proprietates nil addit reale super essentia in diuinis, ergo non facit realem distinctionem. Dicendum, q; proprietates personalis seu relatio distinguens, est idem re, quòd diuina essentia, sed differens ratione. Ratio verò relationis est, referri ad alterum. Potest ergo relatio in diuinis considerari dupliciter. Primo, per comparationem ad essentiam, & sic est ratio tantum. Secundo, per comparationem ad id, ad quòd refertur, sicque per propriam rationem distinguit ab illo. Per comparationem autem relationis ad suum correlatiuum distinguuntur personæ, & non per comparationem relationis ad diuinam essentia: ideo est realis pluralitas. Hæc Thomas.

¶ His cõsonans Petrus: Relatio, ait, dupliciter dicitur, aut sola ratione, sicq; relationes differunt ab essentia

Solutio argumentorū inter questionibus huius p. titulorum.

Arguitur contra veritatem.

Alexander respondet.

Hypostasis definitio pro. Thomas

Obiectio.

Dilutio.

Relatio in diuinis dupliciter considerat.

Tarata.